

**UCHWAŁA NR VII/64/19
RADY GMINY IŁAWA**

z dnia 26 kwietnia 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Iława na lata 2019 - 2021.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst: Dz. U. z 2019 r. poz. 506) w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst: Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) Rada Gminy Iława uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iława na lata 2019 - 2021, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Iława.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Roman Piotrkowski

Załącznik do uchwały Nr VII/64/19
Rady Gminy Iława
z dnia 26 kwietnia 2019 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE IŁAWA NA LATA 2019-2021

kwiecień 2019 r.

Spis treści

Wstęp	3
I. Diagnoza społeczno- demograficzna gminy Iława	3
1. Sytuacja demograficzna.....	3
2. Sytuacja społeczna.....	4
II. Informacje dotyczące Programu	10
III. Cele i planowane efekty realizacji Programu	11
IV. Planowane działania na lata 2019 -2020	12
V. Monitoring Programu	13
VI. Zakończenie	13
Wzór karty monitoringu Gminnego Programu Wspierania Rodziny	14

Wstęp

Rodzina jest podstawową komórką społeczeństwa, naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym dokonuje się proces wychowywania dziecka i wprowadzania go w krąg kontaktów społecznych. Rodzina daje człowiekowi możliwość wszechstronnego rozwoju, zaspokajania jego wielu potrzeb i wprowadzania go w świat wartości i norm społecznych. Środowisko rodzinne powinno stanowić źródło miłości i akceptacji, dawać poczucie bezpieczeństwa przez spójność wewnętrzną i obecność osób, na które można liczyć. Identyfikując się z nią, człowiek współtworzy i przejmuje kultywowane w rodzinie poglądy, postawy, wzory zachowania i postępowania. To, czego uczymy się w rodzinie, pozostaje na całe życie. Kontakty z najbliższymi osobami z rodziny odgrywają istotną rolę w kształtowaniu osobowości człowieka. Prawidłowe relacje w rodzinie niewątpliwie chronią przed powstawaniem problemów społecznych, zwłaszcza przed uzależnieniami, przemocą i niedostosowaniem społecznym. W sytuacji kiedy w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się różnego rodzaju trudności i dysfunkcje, konieczne jest podejmowanie zintegrowanych, złożonych działań specjalistów oraz instytucji wspierających rodzinę. Takie postępowanie ma na celu poprawę funkcjonowania całej rodziny, oraz zapewnienie dzieciom warunków do prawidłowego rozwoju.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, szczegółowo określa zasady i formy pomocy rodzinom przeżywającym trudności związane z wychowywaniem i opieką nad małoletnimi dziećmi oraz nakłada na gminy obowiązek opracowywania trzyletnich programów wspierających rodziny. Obowiązek ten powinien być realizowany przy wzajemnej współpracy i współdziałaniu instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów realizujących zadania związane pośrednio lub bezpośrednio na rzecz pomocy rodzinie.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Iława, na lata 2019 – 2021 jest koncepcją zintegrowanych działań na rzecz rodziny realizowanych w oparciu o Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, zakłada pomoc rodzinom, przeżywającym trudności, poprzez działania zmierzające do wzmocnienia roli i funkcji rodziny, rozwoju umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny oraz zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

Podstawa prawna Programu

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst: Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jednolity tekst: Dz. U. z 2018 r. poz.1508 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (jednolity tekst: Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst: Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (jednolity tekst: Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (jednolity tekst: Dz. U. z 2019 r. poz. 473)
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Iława na lata 2015-2020

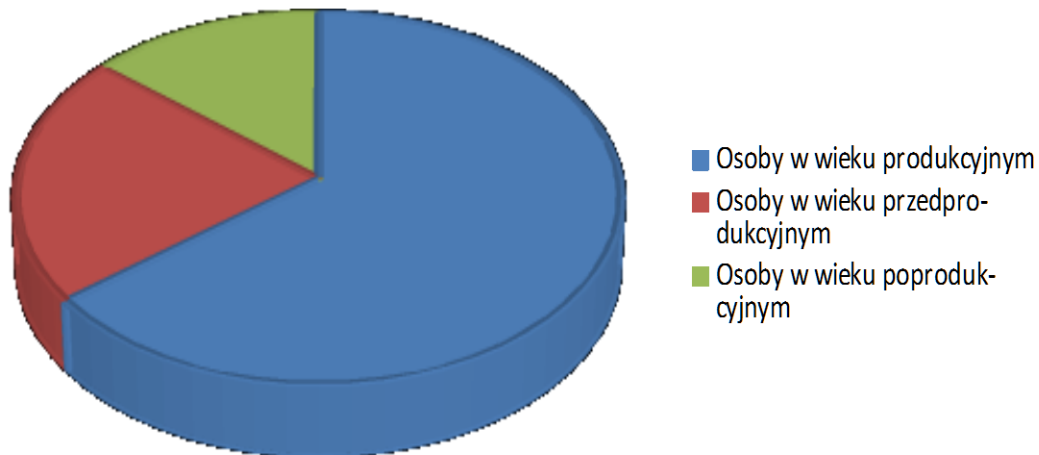
I. Diagnoza społeczno-demograficzna gminy Iława

1. Sytuacja demograficzna

Gmina Iława jest gminą wiejską, na dzień 31 grudnia 2018 roku liczyła 12 932 mieszkańców, w tym 6410 kobiet i 6522 mężczyzn. W stosunku do ogółu mieszkańców w gminie przeważały osoby w wieku

produkcyjnym – stanowiły 64,26%, następną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym – 22,94% populacji, natomiast najmniejszą grupę stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym – 12,80%. (wykres nr 1)

Wykres nr 1. Liczba osób z podziałem na wiek

Źródło: Dane Urząd Gminy w Iławie, 31.XII.2018 r., opracowanie własne.

Na terenie Gminy Iława w 2018 r. 231 mieszkańców stanowiły osoby bezrobotne. W stosunku do 2017 r. odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych o 7 osób, ponieważ w 2017 r. liczba ta stanowiła 238 osób. Spośród 231 osób bezrobotnych 150 to kobiety, zaś 81 to mężczyźni. Jest to minimalny spadek zjawiska bezrobocia na terenie Gminy Iława. W 2018 r. wśród osób bezrobotnych kobiety stanowiły 64,93 % ogółu osób bezrobotnych, zaś w 2017 r. stanowiły one 65,97 % ogółu osób bezrobotnych.

2. Sytuacja społeczna.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pełni szczególną rolę w wspieraniu rodziny, do jego działań należą m.in. pomoc rzeczowa i finansowa skierowana do rodzin potrzebujących, dożywianie dzieci w szkole, praca socjalna z rodziną, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty czy też wsparcie asystenta. W 2018 r. z pomocy społecznej w Gminie Iława skorzystało 517 rodzin, w których przebywało łącznie 1459 osób. Stanowiło to 11,28% ogółu mieszkańców gminy. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich trzech lat systematycznie maleje, co jest pozytywnym zjawiskiem. W 2016 roku nastąpił wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej spowodowany podwyższeniem kryterium dochodowego, które nastąpiło pod koniec roku 2015. Podwyższenie progów dochodowych spowodowało, że większa liczba rodzin mogła ubiegać się o pomoc społeczną. Od 2017 roku obserwujemy spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Wprowadzenie w 2016 roku ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci miało niewątpliwie znaczący wpływ na zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy od 2017 roku. Rodziny zostały objęte wsparciem w formie Programu Rodzina 500+, co w znacznym stopniu poprawiło ich sytuację finansową. Sytuację powyższą obrazuje tabela 1.

Tabela 1. Liczba rodzin i osób objętych pomoc społeczną w latach 2016-2018

Lp.	Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba mieszkańców	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej
1.	2016	615	1818	12650	15,00%
2.	2017	530	1539	12638	12,20%
3.	2018	517	1459	12929	11,28%

Źródło: GOPS w Iławie, opracowanie własne

Najczęstsze przyczyny przyznawania pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2016-2018

Lp.	Powody	2016		2017		2018	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	ubóstwo	46	113	75	203	99	257
2.	bezdomność	9	9	12	12	17	17
3.	bezrobocie	198	618	135	415	122	349
4.	niepełnosprawność	268	718	232	573	226	559
5.	długotrwała lub ciężka choroba	261	689	237	571	245	570
6.	przemocy domowej	11	38	8	29	6	24
7.	potrzeba ochrony macierzyństwa	75	347	140	693	138	673
8.	bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina wielodzietna	145	609	144	604	125	492
9.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	13	4	5	6	7
10.	alkoholizm lub narkomanii	39	86	27	59	22	53
11.	zdarzenia losowego	6	15	14	25	11	28

Źródło: GOPS Iława, opracowanie własne

Z danych statystycznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Iławie wynika, że najczęstszymi powodami przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w okresie trzech ostatnich lat były odpowiednio: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i bezrobocie. W znacznej grupie klientów pomocy społecznej przyczyną kryzysu była potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych) oraz problem uzależnienia i bardzo często związana z nim przemoc w rodzinie. Problemy te traktowane są przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczą najsłabszej grupy jaką są dzieci.

Występowanie poszczególnych problemów w rodzinach prowadzi często do zaburzenia jej prawidłowego funkcjonowania i jest wskazówką do podejmowania kompleksowych działań na rzecz wsparcia rodziny.

Przemoc jest jedną z ważniejszych i niebezpiecznych dysfunkcji w rodzinie. Stosowanie przemocy przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Skutkiem tego mogą być nie tylko bezpośrednie szkody w sferze zdrowia fizycznego i psychicznego, ale także długotrwałe negatywne konsekwencje w rozwoju dzieci. W związku z powyższym, zmiany do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyły na gminy obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Gminny Zespół Interdyscyplinarny do spraw Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie w Gminie Iława – został powołany Zarządzeniem Nr 77/2011 Wójta Gminy Iława z dnia 12 grudnia 2011 r. (ostatnia zmiana składu Zespołu Interdyscyplinarnego wprowadzona została Zarządzeniem Nr 16/2018 Wójta Gminy Iława z dnia 20 marca 2018 r.). Jest to zespół podmiotów wskazanych przez ustawodawcę: gminnych i powiatowych instytucji, organizacji i jednostek organizacyjnych działających na terenie Gminy Iława. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów (np. policji, ośrodków pomocy społecznej, służby zdrowia, placówek oświatowych) oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Działania zespołu zmierzają do poprawy sposobu udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy, ich najbliższemu otoczeniu poprzez kierowanie lokalnej polityki wobec problemu, wypracowania procedur oraz standardów. Celem głównym zespołu interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie.

Poniższa tabela nr 3 obrazuje zjawisko przemocy w rodzinie na terenie Gminy Iława na przestrzeni lat 2016-2018

Tabela 3. Zjawisko przemocy w rodzinie w latach 2016-2018

L.p.	Wyszczególnienie	Rok		
		2016	2017	2018
1.	Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	37	33	25
2.	Liczba posiedzeń Zespołów Interdyscyplinarnych	4	5	4
3.	Liczba powołanych grup roboczych	38	33	25
4.	Liczba posiedzeń grup roboczych	153	122	148

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie, opracowanie własne

Należy zwrócić uwagę, że dane liczbowe zaprezentowane w tabeli 3 wskazują, że liczba rodzin ze zdiagnozowaną przemocą w rodzinie i wszczętych procedurach Niebieskich Kart na przestrzeni lat 2016-2018 maleje. Można stwierdzić, że w Gminie Iława istnieje dobrze funkcjonujący system przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który przyczynia się do ograniczenia skali opisywanego zjawiska. Członkowie Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dokładają wszelkich starań aby dotrzeć do jak największej liczby

rodzin, nie tylko dotkniętych przemocą w rodzinie ale również zagrożonych zjawiskiem przemocy. Nie mniej jednak nie wszystkie przypadki przemocy w rodzinie są ujawniane, dlatego należy przypuszczać, że skala problemu jest większa. Przemoc w rodzinie jest problemem bardzo złożonym. Dzieje się w czterech ścianach i dość często niezauważalna dla osób z zewnątrz rodziny. Ofiary przemocy ogranicza strach przed sprawcą przemocy. Od lat trwająca przemoc w rodzinie prowadzi do wyuczenia umiejętności zachowawczych, wykształcenia nawyków chroniących członków rodziny i wysokiej tolerancji zachowań agresywnych. Lęk przed zmianą, utratą rodziny, a czasami brak wiary w skuteczność działań służb, wyklucza szukanie pomocy systemowej. Wszystko to w konsekwencji zniekształca obraz opisywanego zjawiska.

Podobnie dzieje się w rodzinie, która doświadcza problemów alkoholowych, dzieci starają się dostosować do warunków wychowania jakie stwarzają im dorośli. Stosują się do niepisanych reguł życia rodzinnego, które mogą mieć charakter dysfunkcyjny i wpływać na pojawianie się u nich trudności rozwojowych. Nadużywanie alkoholu powoduje bardzo duże spustoszenia w organizmie osoby uzależnionej od alkoholu, ale także stanowi poważny problem społeczny. Bardzo często jest przyczyną rozpadu rodzin, demoralizacji, zaniedbań opiekuńczo – wychowawczych, zagrożenia zdrowia i życia małoletnich dzieci, przemocy w stosunku do dzieci i partnerów. Praca socjalna bardzo często dotyczy rodzin, w których występuje problem alkoholowy. W dążeniu do rozwiązania tej kwestii Ośrodek Pomocy Społecznej ściśle współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Iława. Tabela nr 4 przedstawia działania komisji wobec osób z problemem alkoholowych zgłoszonych przez rodzinę lub inne podmioty w latach 2016-2018.

Tabela 4 . Działania GKRPA wobec osób z problemem alkoholowym

L.p.	Rok	Liczba posiedzeń GKRPA w Iławie	Liczba wniosków o leczenie odwykowe	Liczba wniosków skierowanych do sądu	Liczba osób skierowanych na badanie biegłego
1	2016	12	25	18	10
2.	2017	12	50	20	23
3.	2018	12	30	20	18

Źródło: Dane GKRPA, opracowanie własne

Dane zawarte w powyższej tabeli nie odzwierciedlają rzeczywistej skali problemu alkoholowego na terenie Gminy Iława, ponieważ nie wszystkie przypadki są zgłaszane do GKRPA, ale odnosząc się do powyższych danych można jednoznacznie stwierdzić, że zjawisko nadużywania alkoholu w Gminie Iława nie zmniejsza się, a problem ten nadal wymaga podejmowania bezpośrednich działań wobec osób nadużywających alkoholu i ich rodzin, jak i działań związanych z profilaktyką. Na terenie Gminy Iława nie ma placówek leczenia odwykowego. Osoby uzależnione i współuzależnione kierowane są do Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Iławie, która oferuje spotkania terapeutyczne indywidualne i grupowe dla osób uzależnionych i współuzależnionych, grupy AA, oraz dla Dorosłych Dzieci Alkoholików. Z kolei w Powiatowym Szpitalu w Iławie znajduje się Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu, gdzie przyjmowane są osoby uzależnione wymagające leczenia stacjonarnego. W iławskim Oddziale Terapii Uzależnień świadczone są usługi diagnostyczno-terapeutyczne, w ramach których realizowany jest program terapii uzależnienia od alkoholu, trwający 8 tygodni, w oparciu o sesje indywidualne i grupowe. Równoległe do programu podstawowego prowadzone są sesje rodzinne. Pacjenci mają zapewnione także konsultacje lekarzy różnych specjalności, np. internisty, neurologa czy chirurga oraz konsultacje psychologiczne.

Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej zamieszkujące na terenie Gminy Iława mają możliwość skorzystania z bezpłatnego poradnictwa prowadzonego w Punkcie Konsultacyjnym Gminnej

Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym poradnictwa: psychologicznego, prawnego i terapeuty uzależnień. Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba poszczególnych porad kształtowała się następująco:

Tabela 5. Liczba udzielonych porad w punkcie konsultacyjnym Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2016-2018

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba udzielonych porad		
		2016	2017	2018
1.	Poradnictwo psychologiczne	32	48	41
2.	Poradnictwo prawne	20	15	16
3.	Poradnictwo terapeuty	56	57	53
Liczba porad ogółem		108	117	110

Źródło: GKRPA Iława, opracowanie własne

Z danych w powyższej tabeli wynika, iż z roku na rok wzrasta zainteresowanie mieszkańców gminy poradnictwem specjalistycznym.

Zgodnie z *Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* pomoc w opiece i wychowaniu dziecka oferują również placówki wsparcia dziennego. Placówka Wsparcia Dziennego Gminy Iława z siedzibą w Iławie jest placówką opiekuńczo-specjalistyczną typu wsparcia dziennego. Oddziały filialne placówki funkcjonują w 7 miejscowościach: Ząbrowie, Gałdowie, Lasecznie, Wikielcu, Rudzienicach, Franciszkowie, Gromotach. Placówki te podejmują szereg działań wychowawczych, kompensacyjnych i profilaktycznych na rzecz swoich wychowanków i ich rodzin. W latach 2016-2018 placówka ta obejmowała wsparciem następującą liczbę uczestników: 2016 roku - 255 osób, 2017 roku - 222 osób, 2018 roku - 220 osób.

W ramach polityki prorodzinnej w czerwcu 2014 roku powstał rządowy program dla rodzin wielodzietnych. Na mocy ustawy Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wprowadziło Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny dla rodzin wielodzietnych posiadających co najmniej troje dzieci. Gmina Iława przekazała to zadanie do realizacji Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Iławie. Ilość wydanych kart i grupy osób którym wydano kartę w okresie 3 ostatnich lat przedstawia tabela nr 6.

Tabela 6. Rządowa Karta Dużej Rodziny

L.p.	Wyszczególnienie	Rok		
		2016	2017	2018
1.	Liczba wydanych Kart	259	166	212
2.	Liczba rodzin	44	34	41
3.	Liczba rodziców	93	107	75
4.	Liczba dzieci	166	59	137

Źródło: Dane GOPS Iława, opracowanie własne

Z informacji uzyskanych z GOPS w Iławie wynika, że zainteresowanie tą formą wsparcia dla rodzin wielodzietnych wśród mieszkańców Gminy Iława jest duże. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z systemu zniżek na zakup towarów i usług.

Niezwykle ważną formą pomocy dla rodzin, które mają poważne trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych jest objęcie ich wsparciem asystentów rodziny zatrudnianych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie. Są to rodziny, które wymagają wsparcia w znacznie szerszym zakresie niż pomoc w postaci pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Nowelizacja Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* reguluje zadania asystenta rodziny do których należy

opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Do obowiązków asystenta w szczególności należy: udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego; udzielenie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych. Do zadań asystenta należy również wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej. Ponadto na podstawie art. 15 wymienionej ustawy w pracy asystenta z rodziną uwzględniono również motywowanie rodziców do udziału w zajęciach grupowych, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych oraz udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności udział w zajęciach psychoedukacyjnych. W sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin zadaniem asystenta jest podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych. Asystent zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną, w tym dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny oraz monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy.

Podejmując pracę z rodziną główny akcent powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, w konsekwencji której może dojść do zabrania dziecka z domu. W tym celu konieczna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Należy dążyć do tego, aby praca z rodziną była realizowana przez powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzić będą w szczególności: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Wdrożenie takiego systemu pozwoli na trafną diagnozę problemów rodziny, ustalenie spójnego planu pomocy oraz uruchamianie mechanizmów współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

Podejmowane działania powinny być ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza bowiem rozwiązania problemu rodziny. Takie rozwiązanie należy traktować jako przejściową formę zabezpieczenia potrzeb dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany postaw oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu. Aktualnie w ośrodku zatrudnionych jest 3 asystentów rodziny w ramach 2 etatów. Ilość rodzin, które uzyskały tego typu wsparcie w latach 2016 -2018 pokazuje poniższa tabela numer 7.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2016-2018

Lp.	Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny
1.	2016	30	77
2.	2017	26	70
3.	2018	29	70

Źródło: GOPS Iława, opracowanie własne

Dodatkowo w 2017 roku z inicjatywy asystenta rodziny prowadzone były warsztaty „Szkoła dla rodziców”; z tej formy wsparcia skorzystało 6 mieszkańców gminy. Warsztaty będą kontynuowane w kolejnych latach w Klubie Integracji Społecznej w Ławicach.

W sytuacjach wyjątkowych, po wyczerpaniu wszystkich dostępnych form pomocy rodzinie oraz z uwagi na dobro dzieci i konieczność zapewnienia im bezpieczeństwa i opieki – dzieci umieszcza się w pieczy zastępczej. Liczbę dzieci za których pobyt w pieczy zastępczej współfinansowała Gmina Iława w latach 2016 – 2018 przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Liczba dzieci z terenu Gminy Iława umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2016-2018.

Lp.	Rok	Łączna liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w danym roku
1.	2016	16	-
2.	2017	15	-
3.	2018	21	6

Źródło: GOPS Iława, opracowanie własne

W grudniu 2018 roku oddano do użytku nowoczesne w pełni wyposażone miejsce aktywizacji społeczno-zawodowej KIS w Ławicach. Od 2019 roku w Klubie Integracji Społecznej w Ławicach realizowane jest poradnictwo specjalistyczne w tym: psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu promocji, profilaktyki zdrowia i rehabilitacji oraz doradztwa zawodowego. Ponadto uczestnicy Klubu Integracji Społecznej mogą korzystać z warsztatów rozwijających zainteresowania: artystyczne, teatralne, kulinarne, ruchowe i manualne; zajęć sportowo-rekreacyjnych, grup wsparcia oraz zajęć edukacyjnych dla dzieci. Gmina Iława jest również partnerem Stowarzyszenia „Przystań” w Iławie, które od 2017 roku realizuje 3-letni projekt rodzinny „Przystań dla Rodziny”. Adresatami projektu są rodziny borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, dotknięte problemem uzależnienia od alkoholu czy też przemocą domową z terenu Gminy Iława. W przedsięwzięciu wzięło udział 70 osób (rodzice z dziećmi) z terenu Gminy Iława, które zostały objęte szerokim i różnorodnym wachlarzem wsparcia specjalistycznego. Przewidywanym efektem projektu jest wzrost umiejętności wychowawczych rodziców, wzrost umiejętności rozwiązywania konfliktów w rodzinie, oraz wzrost umiejętności społecznych uczestników projektu.

W 2017 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie rozpoczął realizację zadania pod nazwą „Wyprawka dla malucha”. Program został przyjęty Uchwałą Nr XXVII/217/2016 Rady Gminy Iława z dnia 30 września 2016 r. (zmiana brzmienia treści uchwały wprowadzona Uchwałą Nr XXVIII/226/2016 z dnia 28 października 2016 r.). Zakłada on pomoc w postaci bonu towarowego o wartości 300 zł z tytułu urodzenia się dziecka, który przyznawany jest na wniosek rodzica lub opiekuna prawnego/faktycznego bez względu na dochód w rodzinie. Warunkiem jest również zamieszkiwanie na terenie Gminy Iława. W skład bonu towarowego wchodzi pampersy, pieluchy tetrowe, ręcznik kąpielowy, kocyk i drobne zabawki. Dane liczbowe dotyczące realizacji programu zawarte są w tabeli 9.

Tabela 9. Gminny Program „Wyprawka dla malucha”

L.p.	Wyszczególnienie	Rok	
		2017	2018
1.	Liczba rodzin, którym przyznano wyprawkę	91	120
2.	Liczba dzieci na które przyznano wyprawkę	93	123

Źródło: GOPS Iława, opracowanie własne

Jak wynika z powyższej tabeli „Wyprawka dla malucha” jest popularną formą wsparcia dla rodzin i ma tendencję wzrostową. Dodatkowo można zaobserwować, że w Gminie Iława z roku na rok wzrasta liczba urodzeń.

II. Informacje dotyczące Programu

Miejsce realizacji Programu	Gmina Iława
Czas realizacji Programu	Lata 2019-2021
Adresaci Programu	Rodziny z dziećmi przeżywające trudności życiowe, w szczególności w wypełnianiu funkcji

	opiekuńczo - wychowawczych
Koordynator Programu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Realizatorzy / Partnerzy Programu	Urząd Gminy w Iławie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Iławie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Iławie Gminny Zespół interdyscyplinarny w Iławie Placówka Wsparcia Dziennego Gminy Iława Placówki oświatowe z terenu Gminy Iława Komenda Powiatowa Policji w Iławie Sąd Rejonowy w Iławie Powiatowy Urząd Pracy w Iławie Poradnia Pedagogiczno – Psychologiczna w Iławie Organizacje pozarządowe Placówki służby zdrowia Rady sołeckie
Źródła finansowania Programu	Środki samorządu gminy Środki z budżet państwa Środki partnerów współrealizujących Program Środki z innych źródeł zewnętrznych

III. Cele i planowane efekty realizacji Programu

Cel główny:

**Rozwój zintegrowanego i kompleksowego systemu
wsparcia rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Iława**

Cele szczegółowe:

- Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
- Rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodziny i dziecka
- Usprawnienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka

Planowane efekty realizacji Programu:

- Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi
- Zwiększenie dostępu usług społecznych
- Zapewnienie kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie

IV. Planowane działania na lata 2019 – 2021

Lp.	NAZWA DZIAŁANIA	OKRES REALIZACJI	JEDNOSTKA REALIZUJĄCA	MIERNIKI	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
1.	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, prawne, pedagogiczne terapeutyczne z zakresu uzależnień)	2019-2021	GOPS Iława, KIS Ławice, GKRPA Iława – Punkt Konsultacyjny Placówki oświatowe PCPR Iława	Liczba udzielonych porad/konsultacji	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
2.	Warsztaty: „Szkoła dla rodziców”, z doradcą zawodowym fizjoterapeutą, psychologiem, pedagogiem	2019-2021	Klub Integracji Społecznej Placówki oświatowe	Liczba edycji, liczba uczestników	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
3.	Usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	2019-2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin korzystających z usług Liczba godzin usług opiekuńczych	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
4.	Prowadzenie grup wsparcia/grupy samopomocowe na rzecz rodzin z problemami	2019-2021	Klub Integracji Społecznej, GOPS Iława	Liczba spotkań Liczba grup wsparcia	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
5.	Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	2019-2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspieranych rodzin, liczba osób w tych rodzinach, liczba zatrudnionych asystentów	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
6.	Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	2019-2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspieranych rodzin	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
7.	Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	2019-2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Środki własne realizatora, środki zewnętrzne
8.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	2019-2021	Gmina Iława, placówki oświatowe	Liczba placówek. Liczba uczestników	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne

9.	Pomoc finansowa i rzeczowa na rzecz udzielana rodzinom	2019-2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba rodzin objętych pomocą	Środki własne realizatora środki zewnętrzne
10.	Udzielanie pomocy w formie posiłków dla dzieci w szkole i przedszkolu	2019-2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej placówki oświatowe	Liczba rodzin Liczba dzieci objętych pomocą	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
11.	Praca na rzecz rodziny w zespołach roboczych	2019-2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, kuratorzy, Policja	Liczba zespołów/grup roboczych, Liczba instytucji uczestniczących w zespołach roboczych	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
12.	Przeciwdziałanie i Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych w rodzinie	2019-2021	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba posiedzeń GKRPA Liczba osób zgłoszonych na leczenie odwykowe	Środki własne realizatora środki zewnętrzne
13.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2019-2021	Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba zespołów/grup roboczych, Liczba instytucji biorących udział w grupach roboczych	Środki własne realizatora środki zewnętrzne

V. Monitoring Programu

Monitoringiem Programu zajmować będzie się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie, na podstawie pozyskiwanych informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie Gminy oraz uzyskiwanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań. Celem bieżącego monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami Programu, na bieżąco będą one weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Roczne sprawozdania z realizacji Programu przedkładane będą w terminie do 31 marca każdego kolejnego roku jego obowiązywania tj. do 31 marca 2020 r. (za rok 2019) , 31 marca 2021 r. (za rok 2020) i 31 marca 2022 r. (za rok 2021)

VI. Zakończenie

Działania podejmowane w ramach Programu przyczynią się do poprawy funkcjonowania rodzin z terenu Gminy Iława, zwiększenia ich dostępności do usług społecznych oraz do zapewnienia kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie. Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest rozwój zintegrowanego

i kompleksowego systemu wsparcia rodziny poprzez szereg działań, w tym pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka. Program będzie realizowany w latach 2019-2021, a jego efekty będą uwarunkowane dobrą współpracą instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację działań oraz zależeć będą od posiadanych i pozyskiwanych zasobów i środków finansowych.

KARTA MONITORINGU GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY ROK

NAZWA DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI		
Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego w tym psychologicznego, prawnego, doradcy zawodowego, terapeuty uzależnień	Liczba porad	Liczba konsultacji	
Organizowanie warsztatów z: doradcą zawodowym, fizjoterapeutą, psychologiem, pedagogiem, w tym „Szkoła dla rodziców”	Liczba edycji	Liczba uczestników	
Usługi opiekuńcze dla rodzin w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	Liczba rodzin korzystających z usług opiekuńczych		
Organizowanie dla rodzin problemami grup wsparcia	Liczba spotkań	Liczba grup wsparcia	
Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	Liczba wspieranych rodzin		
Wsparcie asystenta dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba wspieranych rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba asystentów rodziny
Prowadzenie placówek Wsparcia Dziennego	Liczba placówek	Liczba uczestników	
Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej		
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	Liczba rodzin objętych pomocą		
Udzielanie pomocy w formie posiłków dla dzieci w szkole i przedszkolu	Liczba rodzin i dzieci korzystających z posiłków		
Organizowanie zespołów/grup roboczych działających na rzecz rodzin	Liczba zespołów/grup roboczych	Liczba instytucji zaangażowanych w zespołach/grupach roboczych	
Zgłaszanie osób dotkniętych problemem alkoholowym do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe		